

การแบ่งปันข้อมูลลูกบนโซเชียลมีเดีย สิทธิเด็กที่พ่อแม่มองข้าม

Sharenting: The Parents' Overlooked Children Rights Issues

นภาพรรณ อาชาเพชร^{1*}, มณฑนา ภาคสุวรรณ² และภควิชญ์ ดำรงเกียรติศักดิ์²Napawan Archaphet^{1*}, Mantana Pharksuwan² and Pakawich Damrongkiattisak²¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้² อาจารย์ประจำคณะสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยแม่โจ้¹ Assistant Professor-Faculty of Information and Communication, Maejo University² Lecturer-Faculty of Information and Communication, Maejo University

* E-mail: trust1166@hotmail.com

Received August 9, 2021; Revised November 29, 2021; Accepted December 27, 2021

บทคัดย่อ

พฤติกรรมแบ่งปันข้อมูลของลูกผ่านโซเชียลมีเดียโดยพ่อแม่ (Sharenting) มีแนวโน้มสูงขึ้น พ่อแม่ส่วนใหญ่ มักโพสต์ภาพและคลิปวิดีโอที่แสดงถึงชีวิตประจำวันของลูก ภาพลูกทำกิจกรรมในโอกาสพิเศษ ภาพลูกแสดงอารมณ์หรือพฤติกรรมที่ทำให้รู้สึกอายเช่น ภาพเปลือยหรือกึ่งเปลือย ร้องไห้ หวาดกลัวเป็นต้น สาเหตุที่พ่อแม่มีพฤติกรรมดังกล่าวได้แก่ ความอยากได้รับการยอมรับ ความช่วยเหลือหรือผลประโยชน์ทางธุรกิจ การกระทำนี้ส่งผลกระทบต่อเด็กทำให้มีความมั่นใจ เห็นคุณค่าในตนเอง กล้าแสดงออก ส่วนผลกระทบทางลบ ทำให้เด็กถูกละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว ถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลหรือไม่ไว้วางใจพ่อแม่ ในต่างประเทศมีกฎหมายที่ป้องกันและห้ามพ่อแม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของลูกเช่น กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชนในประเทศสหรัฐอเมริกา กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป ส่วนในประเทศไทยมีพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ด้านแนวทางปฏิบัติที่พ่อแม่ควรทำเมื่อแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับลูกผ่านโซเชียลมีเดียได้แก่ การตั้งค่าความเป็นส่วนตัว การขออนุญาตลูกก่อนโพสต์เนื้อหา การขอความช่วยเหลือจากผู้ให้บริการและหน่วยงานต่าง ๆ กรณีที่ลูกถูกละเมิด การแบ่งปันข้อมูลลูกบนโลกโซเชียลเป็นเรื่องที่พ่อแม่ต้องตระหนัก และให้ความสำคัญทั้งการเคารพสิทธิของลูก มีความรอบคอบ คำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดกับลูก ส่วนผู้ใช้โซเชียลมีเดีย สถาบันการศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็ก สื่อมวลชน ฯลฯ ควรร่วมกันรณรงค์ให้ทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของสิทธิเด็กและศึกษาเรื่องนี้มากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การแบ่งปันข้อมูลลูก, โซเชียลมีเดีย, สิทธิเด็ก

Abstract

Sharenting is a behavior in which parents share information about their children through social media. This kind of activity is more popular and trending. Most of the parents post pictures and video clips showing their children's daily life, their children doing activities on special occasions and pictures that make the child feel embarrassed such as nude, semi-nude, or disturbing situations photos (e.g. crying or afraid). The causes of such behaviors include: to desire for recognition, assistance or business interests, etc. This kind of activity may have positive effects on children, for instance, boost their confidence, self-esteem, assertiveness, however, negative effects may also occur such as the privacy rights have been violated, being cyberbullied, and create distrust between children and their parents. In foreign countries, they have laws that prevent and prohibit parents from violating the privacy of their children such as Children's Online Privacy Protection Act of 1998, General Data Protection Regulation (GDPR). In Thailand have Child Protection Act, B.E. 2546 (2003), etc. Sharenting practices should including setting up privacy, asking for permission from children before posting, ask help from service providers and relevant authorities in case of child abuse. Sharing children's information online should be concerned by parents to be aware of and pay attention on respecting their children's right, being cautious, and consider any potential impact on their children. Moreover, social media users, any institution on children matter, mass media, and etc. should cooperate to all parties on realizing the importance of children's right and study on this matter.

Keyword: Sharenting, Social Media, Children's Rights

บทนำ

การใช้สื่อดิจิทัลที่เพิ่มขึ้นเข้ามาเปลี่ยนแปลงชีวิตประจำวันของผู้คน ผลกระทบจากการใช้สื่อดิจิทัลเป็นประโยชน์ต่อคน และสังคมทั้งในแง่การติดต่อสื่อสาร การสร้างปฏิสัมพันธ์ และการสร้างชุมชนที่ก้าวข้ามขอบเขตด้านเวลา สถานที่ และบริบททางสังคม การเชื่อมความสัมพันธ์ผ่านโลกดิจิทัลที่สูงขึ้น ทำให้รูปแบบการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของคนยุคนี้เปลี่ยนแปลงไป จากการสื่อสารกันแบบตัวต่อตัวถูกแทนที่ด้วยการสื่อสารแบบออนไลน์ (World Economic Forum, 2016)

ผลการสำรวจพฤติกรรมการใช้งานสื่อดิจิทัลทั่วโลกในเดือนกรกฎาคมปี 2564 พบว่า มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่า 4.80 พันล้านคน หรือ

ร้อยละ 61.0 ผู้ใช้โซเชียลมีเดียมีจำนวน 4.48 พันล้านคน หรือเกือบร้อยละ 57.0 ซึ่งเกินครึ่งหนึ่งของประชากรทั่วโลก สำหรับประเทศไทยนั้น มีผู้ใช้งานเฟซบุ๊กเป็นอันดับ 8 ของโลก การโพสต์เนื้อหาเฉลี่ยคนละ 11 ครั้งต่อเดือน และใช้อินสตาแกรมมากเป็นอันดับที่ 16 (กรุงเทพฯธุรกิจ, 2564) ด้านข้อมูลเกี่ยวกับรูปภาพพบว่า มีภาพจำนวนมากกว่า 350 พันล้านรูปถูกโพสต์บนเฟซบุ๊ก (Ahlgren, 2021) คนไทยนิยมโพสต์ภาพบนเฟซบุ๊กร้อยละ 57.0 ซึ่งเกือบร้อยละ 45.0 เป็นการโพสต์แบบสาธารณะ (iT24hrs, 2557) และคนไทยเริ่มคุ้นเคยกับการโพสต์ภาพหลาย ๆ ภาพบนอินสตาแกรม (Nutnon, 2561) ภาพและคลิปวิดีโอเด็กเป็นเนื้อหาประเภทหนึ่งที่ได้รับคามนิยม

เผยแพร่ซึ่งพฤติกรรมการแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับลูกบนโซเชียลมีเดียโดยพ่อแม่เรียกว่า “Sharenting”

บทความนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงความปลอดภัยของยุคดิจิทัล จากอัลบั้มภาพถ่ายลูกที่อยู่ในบ้านสู่การแบ่งปันข้อมูลลูกบนโซเชียลมีเดีย ปรากฏการณ์ ข้อค้นพบจากงานวิจัย ผลกระทบที่เกิดขึ้น การบังคับใช้กฎหมายทั้งใน และต่างประเทศ รวมทั้งเสนอวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมได้

จากภาพถ่ายประจำบ้านสู่ภาพ และ คลิปวิดีโอบนโซเชียลมีเดีย

ในอดีตเรามักเก็บภาพความทรงจำเกี่ยวกับครอบครัว เหตุการณ์สำคัญในชีวิตทั้งการทำงาน การทำกิจกรรมภายในครอบครัว หรือการมีสมาชิกใหม่ผ่านการบันทึกภาพลงบนแผ่นฟิล์มแล้วอัดขยายเพื่อจัดเก็บเป็นอัลบั้มภาพถ่ายประจำบ้าน ที่ให้เฉพาะญาติ เพื่อนสนิท หรือคนใกล้ชิดเท่านั้นได้ชื่นชม ซึ่งมีความเป็นส่วนตัวปลอดภัย และจำกัดการรับรู้ของคนที่คุณภาพได้ จนกระทั่งเกิดความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้อุปกรณ์สื่อสารต่าง ๆ ถูกพัฒนาให้มีคุณสมบัติการใช้งานที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพ ทั้งใช้เพื่อติดต่อสื่อสาร รับส่งข้อมูล บันทึกภาพเสียงหรือคลิปวิดีโอ ตลอดจนเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตได้ ผู้คนทั่วโลกจึงติดต่อสื่อสารกันได้ง่ายและรวดเร็ว คนในยุคนี้นิยมใช้อุปกรณ์สื่อสารถ่ายภาพ หรือคลิปวิดีโอ และเผยแพร่สู่โซเชียลมีเดียมากขึ้น ซึ่งพ่อแม่คือ คนกลุ่มหนึ่งที่มีพฤติกรรมดังกล่าว จากปรากฏการณ์นี้ทำให้ Collins Dictionary ได้บัญญัติคำว่า Sharenting ขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 2016 ซึ่งเกิดจากการผสมระหว่างคำว่า blend of sharing และ parenting หมายถึง การที่พ่อแม่ชอบแบ่งปันเรื่องราวเกี่ยวกับลูกผ่านโซเชียลมีเดียเป็นประจำทั้งการโพสต์ข้อความ การบรรยาย การแสดงความคิดเห็น เรื่องราว

(Stories) ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ฯลฯ (Collinsdictionary, 2016; Greaves, 2018a)

Greaves (2018a) ระบุว่าอัลบั้มภาพครอบครัวในยุคนี้ สามารถบันทึกได้ตั้งแต่ก่อนเกิดจนกระทั่งหลังตาย การเลี้ยงลูกในวันนี้กลายเป็นการแบ่งปันประสบการณ์ทางดิจิทัล ซึ่งการเข้าถึงนี้ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนและไม่มีขอบเขต ผลจากงานวิจัยในหลายทวีปและหลายประเทศ มีความสอดคล้องกับปรากฏการณ์ดังกล่าวเช่น ข้อมูลจากประเทศฝั่งยุโรปพบว่ากลุ่มตัวอย่างครอบครัวชาวโปแลนด์สร้างรอยเท้าดิจิทัล (Digital Footprint) ให้ลูกตั้งแต่ยังอยู่ในครรภ์ด้วยการโพสต์ภาพอัลตราซาวด์ เกือบร้อยละ 50.0 โพสต์ชื่อและวันเกิดของเด็กในช่วงเดือนแรกหลังเด็กเกิด และมักบันทึกข้อมูลแทบทุกช่วงเวลาในชีวิตเด็ก ภาพเด็กที่ถูกโพสต์ส่วนใหญ่เป็นภาพชีวิตประจำวัน เช่น ภาพเด็กเล่นของเล่น นอนหลับ รับประทานอาหารกับครอบครัว รองลงมาเป็นภาพเด็กขณะอยู่นอกสถานที่หรือในวันหยุด ภาพเด็กทำกิจกรรมพิเศษเช่น ภาพวันทำพิธีศีลจุ่ม ภาพวันคริสมาสต์ ภาพวันแรกในโรงเรียนอนุบาล ภาพงานเลี้ยงวันเกิดหรือเฉลิมฉลองต่าง ๆ ภาพที่ถ่ายโดยช่างภาพมืออาชีพ ขณะเดียวกันมีภาพที่ทำให้เด็กรู้สึกอายด้วย โดยกลุ่มตัวอย่าง 3 ใน 5 แบ่งปันภาพถ่ายที่ไม่เหมาะสมของลูกบนโซเชียลมีเดียอย่างน้อย 1 ภาพ ซึ่งภาพที่ถูกโพสต์มากที่สุดได้แก่ ภาพเปลือยหรือกึ่งเปลือยขณะเด็กอาบน้ำ หรืออยู่บนชายหาด ภาพแนวตลกที่เด็กอยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น นั่งบนกระโถน ร้องไห้ นอนผิดท่า ใบหน้าที่เลอะเทอะหลังจากรับประทานอาหาร ซึ่งภาพเหล่านี้มักมีคนแสดงความคิดเห็นที่ไม่เหมาะสม (Brosch, 2016, pp. 230-231) นอกจากนี้มีรายงานจาก Children’s Commissioner for England (2018, p. 2) ที่นำเสนอว่าพ่อแม่ชาวอังกฤษโพสต์ภาพและวิดีโอลูกบนโซเชียลมีเดียประมาณ 1,300 ภาพ ก่อนเด็กจะอายุ 13 ปี รวมทั้งเปิดเผยข้อมูลอื่น ๆ เกี่ยวกับเด็ก

ขณะที่ในประเทศสหรัฐอเมริกานั้นมีผล การสำรวจข้อมูลจากพ่อแม่จำนวนกว่า 500 คน ที่มีลูกอายุตั้งแต่ 0-4 ขวบพบว่าโดยเฉลี่ยพ่อแม่ โพสต์ภาพราว 1,000 ภาพก่อนลูกจะอายุ 5 ขวบ ซึ่งพ่อแม่จำนวนมากไม่ได้ตั้งค่าความเป็นส่วนตัว และภาพส่วนใหญ่ที่โพสต์นั้นระบุสถานที่ ๆ ถ่ายภาพไว้ด้วย พ่อแม่เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับลูก มากถึงร้อยละ 74.0 ทำให้สืบถึงที่อยู่ของลูกได้ ร้อยละ 51.0 เผยแพร่ข้อมูลที่นำอายุของลูก ร้อยละ 56.0 และข้อมูลที่ไม่เหมาะสมร้อยละ 27.0 (พันส์คัตต์ อาภาขจร, 2559)

ด้านข้อมูลในทวีปเอเชียพบว่าประเทศจีน เรียกปรากฏการณ์ที่พ่อแม่แบ่งปันเรื่องของลูก บนสื่อออนไลน์มากเกินไปว่า "โซ่ หวา" หรือ หมายถึง เด็กที่อยู่ท่ามกลางสปอตไลท์ จากผลการ สืบค้นความคิดเห็นของผู้ปกครองชาวจีนพบว่า ร้อยละ 80.0 โพสต์รูปลูกทางโซเชียลมีเดียและ แอปพลิเคชันสนทนาวีแชต (BBC News, 2019) ส่วนในประเทศญี่ปุ่นนั้นเมื่อปี 2558-2559 เกิด กระแสที่พ่อแม่ถ่ายและโพสต์ภาพลูกโดยการ เปรียบเทียบใบหน้าลูกกับข้าวปั้นและขนมของลูก กับขนมปังแถว ซึ่งความนิยมดังกล่าวมีมากจนเกิด เป็นแฮชแท็ก #MyBaby'sGotTheBestBreadPhoto (Campus-star, 2016; Post Today, 2559)

สำหรับผลงานวิจัยในประเทศแถบเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นพ่อแม่ ยุคมิลเลนเนียล หรือเจนวายชาวอินโดนีเซียสื่อสาร ภาพลูกบนโซเชียลมีเดียในลักษณะภาพที่แสดงถึง ความทุ่มเทในการเลี้ยงลูก ภาพเด็กที่น่าสนใจ สนุกสนาน สวยงาม พ่อแม่บางคนมีช่องเป็นของตนเองเพื่อแชร์งานอดิเรก โปรโมทสินค้า เสื้อผ้า และเกมสำหรับเด็กที่เพิ่มพูนความรู้และทักษะ (Latipah et al., 2020, p. 4811) ส่วนพฤติกรรม แบ่งปันข้อมูลลูกผ่านโซเชียลมีเดียของพ่อแม่ คนไทยนั้นใช้วิธีการส่งผ่านไลน์ เฟซบุ๊ก แมสเซนเจอร์ หรือโพสต์ผ่านเฟซบุ๊กและอินสตาแกรม ซึ่งภาพ ที่ส่งหรือโพสต์นั้นได้แก่ ภาพแสดงพัฒนาการ

เติบโตของเด็กเช่น หน้าตาเปลี่ยนแปลง เริ่มคลาน ภาพความไร้เดียงสา ภาพลูกน่ารัก สดใส เป็นธรรมชาติ ภาพลูกในโอกาสพิเศษเช่น วันเกิดลูก ลูกเป็นดรัมเมเยอร์ ลูกแข่งขันกีฬา ลูกไปโรงเรียน วันแรก ภาพที่โชว์เพราะอยากให้ลูกมีชื่อเสียง ภาพลูกแสดงพฤติกรรมที่ตลก ภาพที่ทำให้ลูกรู้สึกอาย ฯลฯ (ธนรัช ตั้งคะประเสริฐ, 2558; นิภาพร ทับหุ่น, 2560) นอกจากนี้มีผลจากงานวิจัยพบว่า พฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียของแม่เจนเอ็กซ์เอ็ม ในกรุงเทพมหานครแสดงออก 3 รูปแบบคือ 1. พฤติกรรมเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์โดยกลุ่ม ตัวอย่างรู้สึกดีขึ้นที่ได้คุยกับกลุ่มแม่ที่มีพฤติกรรม เลี้ยงลูกลักษณะเดียวกัน 2. พฤติกรรมเกี่ยวข้องกับ ข้อมูลข่าวสาร กลุ่มตัวอย่างได้เรียนรู้จาก ประสบการณ์ ของแม่คนอื่นที่แชร์บนโซเชียลมีเดีย และ 3. พฤติกรรมเกี่ยวข้องกับการมีปฏิสัมพันธ์ ทางสังคมซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้แสดงและเปิดรับ ความคิดเห็นของแม่คนอื่น (นภัสวรรณ วงศ์ศิริสาข และกิตติโชค นิธิเสถียร, 2561, หน้า 126-127)

จากข้อมูลและผลของการวิจัยในประเทศ ต่าง ๆ พบว่าพฤติกรรมแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับลูก ผ่านโซเชียลมีเดียมีความคล้ายคลึงกัน โดยพ่อแม่ มักโพสต์ภาพลูกตั้งแต่ยังอยู่ในครรภ์ ภาพหรือ คลิปวิดีโอที่แสดงพัฒนาการเติบโต ภาพลูก ในโอกาสพิเศษ ภาพที่ทำให้ลูกรู้สึกอาย รวมทั้ง โพสต์ชื่อ วันเกิด กิจกรรมที่ลูกชอบทำ สถานที่ลูก ชอบไป พ่อแม่บางคนสร้างเพจหรือช่องวิดีโอ ของลูกเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นซึ่งพฤติกรรม เหล่านี้ทำให้เกิดการสร้างรอยเท้าดิจิทัลให้แก่ลูก จนอาจนำไปสู่ผลกระทบต่างๆ ต่อเด็ก

แรงจูงใจ สาเหตุและปัจจัยที่ทำให้พ่อแม่ แบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับลูก

นักวิชาการและนักวิจัยหลายคนระบุว่า แรงจูงใจและสาเหตุที่ทำให้พ่อแม่ยุคนี้นิยมแบ่งปัน ข้อมูลเกี่ยวกับลูกผ่านโซเชียลมีเดียมีหลายประการ ได้แก่ (Greaves, 2018b; Wagner and Gasche,

2018, p. 982; BBC News, 2019; Ranzini et al., 2020, p. 1; Latipah et al., 2020, pp. 4809-4811)

1. ความต้องการแสดงออกถึงตัวตนหรือความรู้สึก บางครั้งพ่อแม่อาจรู้สึกโดดเดี่ยวหรือต้องการระบายอารมณ์ ซึ่งการแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับลูกนั้นทำให้พวกเขารับรู้ว่ามีพ่อแม่คนอื่นที่คิด และรู้สึกเหมือนกัน

2. ความต้องการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับเพื่อน ครอบครัวและคนอื่นผ่านการให้ข้อมูลปัจจุบันเกี่ยวกับลูก

3. ความต้องการแสดงความภาคภูมิใจในตัวลูก ขณะเดียวกันพ่อแม่บางคนโพสต์ความสำเร็จของลูกเพื่อเติมเต็มคุณค่า สถานะ และตัวตนของตนเอง นอกจากนี้พ่อแม่บางคนต้องการทำให้คนอื่นรู้สึกอิจฉา

4. ความต้องการแสดงความสามารถในการดูแลลูกหรือคิดว่าพ่อแม่คนอื่นไม่รู้วิธีดูแลลูกอย่างถูกต้อง เนื่องจากแต่ละคนมีมุมมองที่แตกต่างกัน บางคนจึงแบ่งปันข้อมูลเรื่องการเป็นพ่อแม่ที่ดีของลูกในแต่ละช่วงวัย

5. ความต้องการให้หรือรับคำแนะนำ ความช่วยเหลือ การยืนยันหรือได้รับการสนับสนุนจากคนอื่นเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเองคิดหรือทำ เนื่องจากบางคนขาดความมั่นใจ การแบ่งปันข้อมูล และได้รับความคิดเห็นหรือ การตอบรับในทางบวกทำให้พ่อแม่รู้สึกว่าคุณค่าตนเองมีประโยชน์ และรู้สึกมีความสุขเป็นพิเศษเมื่อเพื่อน ครอบครัวหรือญาติติดตาม ปฏิบัติตามข้อมูลที่แบ่งปันนั้น

6. ความต้องการค้นหาคนที่คิดเหมือนกันในกลุ่มหรือชุมชนบนโลกเสมือน และมีส่วนร่วมสร้างสภาพแวดล้อมของชุมชนให้ดีขึ้นด้วยการแบ่งปันข้อมูล ประสบการณ์และกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับลูก

7. ความต้องการผลประโยชน์ทางธุรกิจด้วยการโปรโมทสินค้าของตนเองเช่น เสื้อผ้าหรือของเล่นที่ส่งเสริมพัฒนาการของลูก

นอกจากแรงจูงใจและสาเหตุดังกล่าวแล้ว คุณลักษณะของสื่อใหม่เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เอื้อต่อพฤติกรรมแบ่งปันข้อมูลของพ่อแม่ เนื่องจากอุปกรณ์ดิจิทัลมีราคาถูก คุณสมบัติการใช้งานของอุปกรณ์สื่อสาร แอปพลิเคชัน โซเชียลมีเดีย และเว็บไซต์มีความหลากหลาย ใช้งานง่าย ถ่ายได้ทั้งภาพนิ่งหรือคลิปวิดีโอ รวมทั้งแก้ไข ตกแต่งภาพหรือตัดต่อวิดีโอได้ การถ่ายโอนข้อมูลสะดวก การใช้บริการโซเชียลมีเดียและเว็บไซต์ส่วนใหญ่ไม่มีค่าใช้จ่าย พื้นที่จัดเก็บมหาศาล และข้อมูลไม่สูญหาย พ่อแม่สามารถบันทึกช่วงเวลาและพัฒนาการต่าง ๆ ของชีวิตลูกเก็บไว้เป็นความทรงจำในรูปแบบดิจิทัลได้ การโพสต์ ส่งหรือแสดงเนื้อหาให้ผู้อื่นดูทั้งแบบต่อหน้าและผ่านโซเชียลมีเดียทำได้ตลอด 24 ชั่วโมงและทุกที่ควบคุมการเผยแพร่ของข้อมูล และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนจำนวนมากได้ในเวลาเดียวกันเช่น แสดงความคิดเห็น กดปุ่มแสดงความรู้สึก แชร์ ส่งต่อหรือติดแท็กข้อปัญหาโซเชียลมีเดียของผู้อื่นให้มีส่วนร่วมกับเนื้อหานั้น ชุมชนต่าง ๆ บนโลกออนไลน์สามารถให้คำแนะนำและช่วยเหลือได้ทันที (Greaves, 2018a; Commissioner for Children and Young People, 2020; Latipah et al., 2020, p. 4811; ธนะรัชต์ ดังคะประเสริฐ, 2558)

พฤติกรรมแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับลูกผ่านโซเชียลมีเดียของพ่อแม่เกิดจากความต้องการแสดงความสามารถในการดูแลลูก ความอยากได้รับการยอมรับ การสนับสนุนหรือช่วยเหลือผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การได้รับจำนวนถูกใจ (like) ฯลฯ บางคนต้องการนำเสนอสินค้าเกี่ยวกับเด็กเพื่อผลประโยชน์ นอกจากนี้ด้วยคุณลักษณะของสื่อดิจิทัลที่หลอมรวมเทคโนโลยีต่างๆ ไว้ในเครื่องมือสื่อสารเดียวทำให้การแบ่งปันข้อมูลลูกผ่านโซเชียลมีเดียทำได้อย่างรวดเร็ว ง่าย สะดวก ฯลฯ

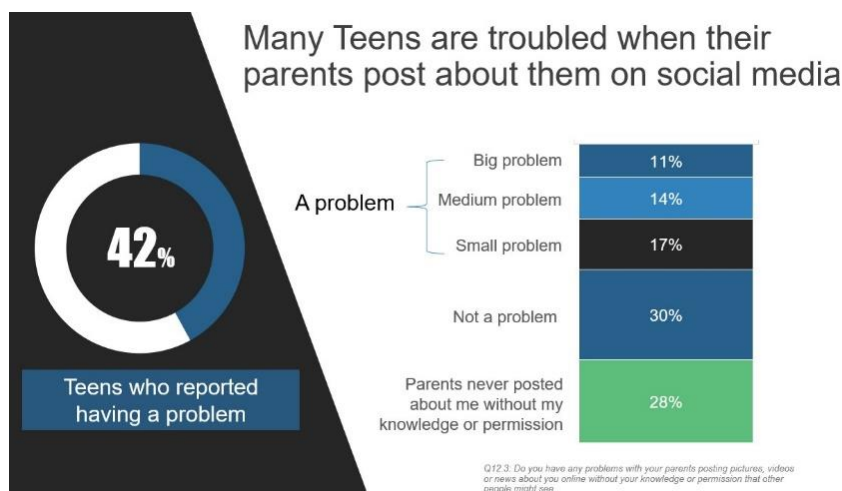
ลูกเสี่ยงภัยออนไลน์เพราะพ่อแม่

การแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับลูกได้รับความนิยมนอกจากพ่อแม่ทั่วโลกมานานแล้ว ส่วนใหญ่มักคิดว่าการกระทำดังกล่าวเป็นเรื่องธรรมดา สามารถทำได้ทั้งที่การนำเสนอข้อมูล ภาพหรือคลิปวิดีโอลูกอาจเป็นการละเมิดสิทธิหรือนำความเสี่ยงมาสู่เด็ก

จากรายงานของธนาคาร Barclays ในประเทศอังกฤษพบว่าข้อมูลสำคัญ 3 ส่วนที่ใช้ในการขโมยข้อมูลส่วนบุคคลได้แก่ ชื่อ วันเดือนปีเกิด และที่อยู่ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ผู้ปกครองมักเป็นคนโพสต์เองหรือคนอื่นสามารถเดาได้จากภาพถ่ายของเด็กในวันเกิดที่มีการติดแท็กสถานที่ที่อยู่ การอัปเดตบัญชีโซเชียลมีเดียของพ่อแม่ การเปิดเผยข้อมูลเหล่านี้ทำให้เด็กมีความเสี่ยงหรือได้รับผลกระทบเช่น ถูกรังแก ถูกขโมยอัตลักษณ์หรือข้อมูลส่วนบุคคลที่อาจถูกนำไปใช้เพื่อการฉ้อโกง (Children's Commissioner for England, 2018)

นักวิจัยจากมหาวิทยาลัยวอชิงตัน และมหาวิทยาลัยมิชิแกนของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างพ่อแม่และเด็กจำนวน 249 คู่ พบว่าเด็กที่อายุระหว่าง 10 - 17 ปี ซึ่งเติบโตมาพร้อมกับโซเชียลมีเดียต้องการควบคุมภาพลักษณ์และอัตลักษณ์ของตนเอง โดยเด็กย้ำว่าพ่อแม่ไม่ควรโพสต์ภาพและเรื่องราวของเด็กก่อนได้รับ

อนุญาต (รัตพล อ่อนสนิท, 2559) ขณะที่ผลการสำรวจเมื่อปี 2017 พบว่ามากกว่า 1 ใน 4 ของเด็กอายุ 10-12 ปี บอกว่ารู้สึกอายและวิตกกังวลเมื่อพ่อแม่โพสต์ภาพของพวกตนบนโลกออนไลน์ (Commissioner for Children and Young People, 2018) ในประเทศจีนนั้นมียุวกชนที่เรียกร้องให้สภายุวกชนประจำเขตสนับสนุนให้มีการอภิปรายเกี่ยวกับพฤติกรรมและการแชร์เรื่องของลูกบนโลกออนไลน์ โดยกลุ่มเยาวชนระบุว่าพ่อแม่มักโพสต์ภาพผลการเรียน ผลงานศิลปะในเชิงการแข่งขันที่ไม่สร้างสรรค์ทำให้เด็กรู้สึกกดดัน (BBC News, 2019) ข้อมูลเหล่านี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของบริษัทไมโครซอฟท์ ซึ่งสำรวจจากวัยรุ่นใน 25 ประเทศทั่วโลกเช่น รัสเซีย อังกฤษ สหรัฐอเมริกา โปแลนด์ เยอรมัน สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฯลฯ พบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 42.0 มีปัญหากับพ่อแม่ที่โพสต์เรื่องของพวกเขา โดยในจำนวนนี้ร้อยละ 11.0 บอกว่าเป็นปัญหาใหญ่ ร้อยละ 14.0 บอกว่าเป็นปัญหปานกลาง และร้อยละ 17.0 บอกว่าเป็นปัญหาเล็กน้อย นอกจากนี้สองในสามหรือร้อยละ 66.0 ระบุว่าเคยตกเป็นเหยื่อของความเสียหายทางออนไลน์อย่างน้อย 1 ครั้ง ทำให้กลุ่มตัวอย่างกังวลว่าประสบการณ์ออนไลน์เชิงลบที่คล้ายกันจะเกิดขึ้นซ้ำอีก (Beauchere, 2019)



ภาพที่ 1 ผลการสำรวจเรื่อง “Civility, Safety and Interaction Online 2019” โดยบริษัทไมโครซอฟท์
ที่มา: Beauchere, 2019

การแบ่งปันข้อมูลลูกผ่านโซเชียลมีเดีย นอกจากเป็นการละเมิดสิทธิของลูกแล้วอาจทำให้เด็กมีความเสี่ยงต่าง ๆ เช่น ถูกรังแก ถูกขโมยตัวตน หรือข้อมูลส่วนบุคคลซึ่งผู้ไม่หวังดีอาจนำไปใช้ก่ออาชญากรรมทางออนไลน์ ผลของการวิจัยในหลายประเทศสะท้อนให้เห็นว่าเด็กมีความกังวลเกี่ยวกับพฤติกรรมดังกล่าวและต้องการให้พ่อแม่ขออนุญาตตนเองก่อนโพสต์เนื้อหา

ผลกระทบเชิงบวกหรือเชิงลบ พ่อแม่ต้องชั่งน้ำหนัก

การแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับลูกผ่านโซเชียลมีเดียสร้างผลกระทบได้ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ โดยเชิงบวกเช่น พ่อแม่ได้ติดตามพัฒนาการเติบโตและบันทึกภาพความทรงจำเกี่ยวกับลูกตั้งแต่วัยเด็กเกิดมีพื้นที่บอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับลูก ช่วยเชื่อมความสัมพันธ์โดยใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อกลางทำให้ครอบครัว ญาติ เพื่อนและคนอื่นได้ติดตามความเคลื่อนไหว มีเพื่อนใหม่บนโลกออนไลน์ เกิดการแบ่งปันข้อมูล ความรู้ใหม่ การสนับสนุนและช่วยเหลือพ่อแม่ที่มีสถานการณ์คล้ายคลึงกันเช่นกรณีลูกเจ็บป่วย ปัญหาการเลี้ยงดูลูก นอกจากนี้ช่วยลดการแยกตัวจากคนอื่น ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างผู้แบ่งปันข้อมูลกับผู้อื่นนั้นมีการให้ความรู้ บทเรียนและพลังงานใหม่ เกิดการอภิปรายสำหรับคนที่ต้องการข้อมูลเพิ่มเติม ทำให้พ่อแม่ที่แบ่งปันข้อมูลรู้สึกภาคภูมิใจที่ลูกเติบโตและมีพัฒนาการดีกว่าเด็กคนอื่น (Greaves, 2018a; Latipah et al., 2020, p. 4815)

ข้อมูลจากงานวิจัยของ Latipah et al. (2020, pp. 4812-4815) สนับสนุนว่าการแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับลูกของกลุ่มตัวอย่างพ่อแม่ในประเทศอินโดนีเซียทำให้เกิดผลกระทบเชิงบวก 3 ด้านได้แก่ 1. ผลกระทบต่อความรู้ความเข้าใจโดยการแบ่งปันเนื้อหาเกี่ยวกับการสอนลูกเช่น การศึกษาสำหรับเด็ก การเจริญเติบโต การส่งเสริมให้ลูกรักการอ่านหนังสือทำให้พ่อแม่คนอื่นได้รับทั้ง

ความรู้และประสบการณ์ 2. ผลกระทบต่ออารมณ์หรือทัศนคติ การแบ่งปันเนื้อหาหรือการสนทนาเกี่ยวกับวิธีการที่ผู้ปกครองจะตอบสนองต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่พ่อแม่มีต่อลูกเพราะทำให้รู้และเห็นจากสิ่งที่พ่อแม่คนอื่นปฏิบัติเช่น การศึกษาที่ช่วยพัฒนาศักยภาพ การสอนเกี่ยวกับความสำคัญของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เด็กควรชื่นชมเพื่อประโยชน์ทางความรู้และอารมณ์ การสอนให้เด็กทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาประสาทสัมผัสทั้ง 5 เช่น พาลูกไปซื้อของที่ตลาด สอนให้ลูกปีนต้นไม้เพื่อฝึกความกล้าหาญและความคิด 3. ผลกระทบต่อศีลธรรมและศาสนา เนื่องจากพ่อแม่มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการชี้แนะให้ลูกทำสิ่งที่ดี ดังนั้นการแบ่งปันภาพหรือคลิปวิดีโอเกี่ยวกับการศึกษาศาสนา การให้ลูกละหมาดหรือสวดภาวนาตั้งแต่อายุน้อยจึงช่วยสร้างแรงจูงใจให้พ่อแม่คนอื่นปฏิบัติแบบเดียวกันกับลูกของตนเองได้

ด้านผลกระทบเชิงบวกต่อลูกนั้นอาจทำให้เด็กเห็นคุณค่าในตนเอง มีความมั่นใจ กล้าแสดงออก มีชื่อเสียง มีคนชื่นชอบหรือติดตาม ซึ่งอาจนำมาสู่การเป็นผู้นำเสนอสินค้า หรืองานแสดงต่าง ๆ

ขณะเดียวกันการแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับลูกผ่านโซเชียลมีเดียมากเกินไปอาจส่งผลกระทบเชิงลบต่อจิตใจ การพัฒนาอัตลักษณ์และบุคลิกภาพที่เด็กพยายามจะสร้าง ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาการสูญเสียความเป็นตัวเอง การเสพติดตัวตนในโลกออนไลน์ ที่ถูกพ่อแม่ประกอบสร้าง การเห็นคุณค่าในตนเองที่เด็กอาจวัดจากจำนวนถูกใจ (like) ว้าว (wow) ความคิดเห็นในเชิงบวกหรือรู้สึกกดดันในการวางตัวต่อหน้ากล้องเพื่อให้พ่อแม่โพสต์ภาพที่สมบูรณ์แบบ ส่วนพ่อแม่อาจเปรียบเทียบระหว่างลูกของตนเองกับลูกคนอื่นทำให้รู้สึกด้อย ไม่มั่นคง เกิดความเกลียดชังเมื่อมีคนไม่เห็นด้วยกับเนื้อหาที่โพสต์ (Commissioner

for Children and Young People, 2020; Latipah et al., 2020, p. 4815; ปาณิภา สุขสม, 2563, หน้า 24; ภาวิณี คงฤทธิ์, 2564) สิ่งเหล่านี้พ่อแม่ควรตั้งคำถามว่า กำลังหล่อหลอมให้ลูกเป็นแบบที่ตนเองต้องการ แบบที่คนในสังคมโซเชียลมีเดียต้องการหรือแบบที่ลูกเป็นตัวของตัวเอง พ่อแม่กำลังสร้างความกดดันให้ลูกอยู่บนความคาดหวังของพ่อแม่และคนอื่นที่อยากเห็นแต่ภาพลักษณ์ด้านดีของเด็กหรือไม่

นอกจากนี้การกระทำดังกล่าวอาจทำให้ลูกมีความเสี่ยงด้านความปลอดภัยทางกายภาพและทางโลกไซเบอร์เช่น ลูกกลายเป็นที่รู้จักโดยที่เขาไม่ต้องการ รู้สึกอึดอัด สูญเสียความเป็นส่วนตัว เมื่อมีคนมาพูดคุยหรือขอถ่ายภาพ ลูกอาจถูกรังแกผ่านโลกไซเบอร์ (Cyberbullying) โดยได้รับข้อความแสดงความคิดเห็นที่ไม่สร้างสรรค์ทั้งจากคนที่รู้จัก และไม่รู้จัก ซึ่งอาจทำให้เด็กถูกล้อเลียน เครียด อาย กลัวการเข้าสังคม ดังตัวอย่างข่าวที่ Apple Martin ลูกสาวของนักแสดง Gwyneth Paltrow แสดงความไม่พอใจบนอินสตาแกรมหลังจากแม่โพสต์ภาพของทั้งคู่ขณะเล่นสกี Apple ระบุว่าเคยบอกแม่ไม่ให้โพสต์ภาพของตนเองก่อนได้รับความยินยอม ซึ่งเมื่อความเห็นนี้เผยแพร่สู่สาธารณะหลายคนจึงวิจารณ์ Apple ที่ต่อว่าแม่ผ่านสื่อ ขณะที่คนอีกกลุ่มแสดงความคิดเห็นว่า Apple มีสิทธิปกป้องภาพลักษณ์ของตนเอง เนื่องจากแม่แชร์ภาพดังกล่าวกับผู้ติดตามจำนวนกว่า 5 ล้านคน (The Guardian, 2019) หรืออีกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา Izabel Laxamana เด็กวัย 13 ปี ถูกพ่อถ่ายคลิปวิดีโอทำโทษด้วยการกลั่นแกล้ง เนื่องจากไม่พอใจพฤติกรรมของ Izabel หลังคลิปวิดีโอนี้ถูกเผยแพร่ออกไป Izabel ได้ฆ่าตัวตาย (New York Daily News, 2015) สำหรับประเทศไทยนั้นก็มีกรณีแม่คนหนึ่งถูกบุคคลที่ไม่รู้จักนำภาพลูกที่ตนเองโพสต์แอบอ้างว่าเป็นหลาน นานหลายปีจนทำให้ผู้อื่นเข้าใจผิด

ซึ่งบางข้อความที่โพสต์นั้นทำให้เด็กและครอบครัวรู้สึกไม่ปลอดภัย (Amarin Baby & Kids, 2559) การใช้โซเชียลมีเดียทุกวันนี้ไม่ได้จ่ายด้วยเงิน แต่จ่ายด้วยข้อมูลของผู้ใช้งานที่ถูกสร้างเป็นรอยเท้าดิจิทัล ดังนั้นเด็กอาจตกเป็นเป้าหมายของการถูกขโมยอัตลักษณ์ดิจิทัล การถูกขูดคู้ข้อมูลส่วนบุคคล การฉ้อโกงออนไลน์ที่นำข้อมูลของเด็กไปใช้ในการฉ้อโกง เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศหรือล่วงละเมิดทางเพศ ซึ่งภาพของเด็กก็มีโอกาสถูกนำไปใช้โดยคนที่มีรสนิยมร่วมเพศกับเด็ก (Paedophile) การถูกบริษัทต่าง ๆ นำข้อมูลไปใช้เพื่อผลประโยชน์เชิงธุรกิจหรืออาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของเด็กในอนาคต และการแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับลูกอาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว การโพสต์เนื้อหาที่ไม่ได้ดูอันตรายหรือเรื่องที่ลูกอยากเก็บไว้เป็นส่วนตัวโดยไม่ได้อ่านหรือขออนุญาตลูกก่อน อาจทำให้ลูกรู้สึกไม่พอใจ อาย ทุกข์ใจ ผิดหวังในตัวพ่อแม่ (Beauchere, 2019; Greaves, 2018b; Commissioner for Children and Young People, 2020; ปาณิภา สุขสม, 2563, หน้า 24)

พฤติกรรมแบ่งปันข้อมูลลูกผ่านโซเชียลมีเดียนี้มีทั้งผลกระทบเชิงบวกและเชิงลบ โดยเชิงบวกได้แก่ การมีพื้นที่บันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับลูก ช่วยเชื่อมความสัมพันธ์ เกิดการแบ่งปันข้อมูล การสนับสนุนและช่วยเหลือกับคนใกล้ชิด เพื่อนใหม่ และชุมชนบนโลกออนไลน์ ส่วนผลกระทบเชิงลบได้แก่ เด็กสูญเสียความเป็นส่วนตัว ถูกคนอื่นล้อเลียน วิวาห์วิจารณ์ ถูกนำข้อมูลส่วนตัวไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม ดังนั้นพ่อแม่จึงควรตระหนักถึงผลดีผลเสียที่อาจเกิดขึ้นกับลูก และตนเองก่อนแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก

การแบ่งปันข้อมูลส่วนตัวลูกบนโลก ไซเบอร์ หลายประเทศถือว่ามีความผิด ทางกฎหมาย

ในต่างประเทศได้ให้ความสำคัญกับการป้องกันและห้ามพ่อแม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของลูก เช่น กฎหมายของประเทศฝรั่งเศสระบุว่า การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับคนอื่น รวมทั้งเด็ก โดยไม่ได้รับความยินยอมมีความผิด โดยมีบทลงโทษคือ จำคุก 1 ปีหรือปรับเป็นเงิน 45,000 ยูโร (ประมาณ 1.7 ล้านบาท) (Commissioner for Children and Young People, 2020) ส่วนประเทศเยอรมนี ห้ามพ่อแม่หรือผู้ปกครองของเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 14 ปี เช็ควินาทีเด็กอยู่ที่ไหนบนโลกออนไลน์ (ปาณิภา สุขสม, 2563, หน้า 25) ขณะที่ประเทศสหรัฐอเมริกา มีกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชน (Children's Online Privacy Protection Act of 1998: COPPA) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการเก็บข้อมูลส่วนบุคคล จากการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กอายุต่ำกว่า 13 ปี ที่กำหนดว่าเด็กกลุ่มนี้ไม่ควรอยู่บนสื่อสังคมออนไลน์ โดยผู้ดำเนินการเว็บไซต์เชิงพาณิชย์หรือบริการออนไลน์ต้องติดประกาศนโยบายการขอข้อมูลส่วนบุคคลบนเว็บไซต์ หากขอข้อมูลจากเด็กต้องแจ้ง ขออนุญาตพ่อแม่หรือผู้ปกครองก่อนจัดเก็บ ประมวลผลหรือเปิดเผยข้อมูล พ่อแม่หรือผู้ปกครองมีสิทธิตรวจสอบ แก้ไขหรือลบข้อมูลของเด็กที่จัดเก็บ ประมวลผลได้ตลอดเวลา มีสิทธิป้องกันการขอข้อมูลเพิ่ม การนำไปใช้หรือเปิดเผย ด้านสหภาพยุโรป มีการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป (General Data Protection Regulation: GDPR) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ให้ประชาชนมีสิทธิควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลของตน โดยต้องแจ้งให้ประชาชนทราบวัตถุประสงค์ และความโปร่งใสในการรวบรวมข้อมูล หากนำข้อมูลไปประมวลผลต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของ

และการใช้ข้อมูลต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่แจ้งเท่านั้น รูปภาพจัดว่าเป็นหนึ่งในข้อมูลส่วนบุคคลที่นำมาเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาตไม่ได้ กฎหมายนี้ยังมีหลักว่าด้วยเรื่องสิทธิการถูกลืม (Right to be forgotten) คือ สิทธิของผู้ให้ข้อมูลในการสั่งให้ลบข้อมูลส่วนบุคคลที่ถูกเผยแพร่บนโลกออนไลน์ (นิภาพร ทับหุ้น, 2560; สุขวสา ถมั่งรักษัสัตว์, 2562, หน้า 140-141; ภาวิณี คงฤทธิ์, 2564)

ด้านประเทศไทยนั้นยังไม่มีกฎหมาย หรือพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลของเด็กไว้โดยเฉพาะ ที่ผ่านมามีเพียงพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ซึ่งใช้กับเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี สำคัญคือ การกำหนดให้ทุกคนปฏิบัติต่อเด็กโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก พ่อแม่และผู้ปกครองมีหน้าที่อุปการะเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนพัฒนาเด็ก และคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก โดยส่วนที่สอดคล้องกับการคุ้มครองเรื่องการเผยแพร่ข้อมูลของเด็ก ความยินยอมในการให้และเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กได้แก่ มาตรา 27 ที่ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศประเภทใดซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครอง โดยเจตนาที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ อย่างไรก็ตามเนื้อหาของพระราชบัญญัตินี้ไม่ได้ครอบคลุมถึงการให้ความยินยอมจากเด็กหรือผู้ปกครองในการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลของเด็ก (สุขวสา ถมั่งรักษัสัตว์, 2562, หน้า 138-139) และในมาตรานี้ยังมีช่องว่างทางกฎหมายคือ กรณีผู้ปกครองหรือผู้อื่นถ่ายภาพเด็กเผยแพร่บนสื่อออนไลน์ แม้บุคคลเหล่านี้ไม่มีเจตนาให้เด็กได้รับความเสียหาย แต่อาจเกิดความเสียหายต่อเด็กได้ และการถ่ายภาพเด็กเผยแพร่สู่โลกออนไลน์โดยเด็กยินยอมหรือไม่ยินยอมซึ่งอาจมีเจตนาหรือไม่มีเจตนาให้เด็กได้รับความเสียหาย แต่การกระทำดังกล่าวอาจ

ทำให้เด็กถูกรังแกผ่านโลกโซเชียลได้เช่นกัน (นาจรี ชยะบุตร, 2564, หน้า 233)

จากสิทธิเด็กขั้นพื้นฐานที่มี 4 ประการซึ่งได้แก่ 1. สิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ 2. สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา 3. สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครอง และ 4. สิทธิในการมีส่วนร่วม ดังนั้นการแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับลูกผ่านโซเชียลมีเดียเช่น ภาพลูกในชุดนักเรียนหรือชุดว่ายน้ำ การแชร์สถานที่ ๆ ทำให้รู้ว่าลูกอยู่ที่ไหนอาจทำให้เด็กมีความเสี่ยงถูกลักพาตัว ล่อลวง ฯลฯ ส่วนการโพสต์ภาพลูกแสดงอารมณ์ หรือท่าทางที่ทำให้ลูกรู้สึกอาย อาจทำร้ายจิตใจเด็ก พฤติกรรมลักษณะนี้ของพ่อแม่จึงอาจเข้าข่ายละเมิดสิทธิเด็กด้านการได้รับความคุ้มครองและขาดการมีส่วนร่วมตัดสินใจ แบ่งปันข้อมูลส่วนตัวจากเด็ก (ETDA, 2563) นอกจากนี้การแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับเด็กผ่านโซเชียลมีเดียอาจมีความผิดตาม พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 และ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ด้วย

ด้านผู้ให้บริการโซเชียลมีเดียต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊ก อินสตาแกรม ทวิตเตอร์ ฯลฯ มีนโยบายที่สอดคล้องกับกฎหมายเหล่านี้โดยระบุว่าผู้ใช้งานจะต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 13 ปี ซึ่งหากบัญชีใช้งานได้ละเมิดข้อตกลงพื้นฐาน อาจถูกผู้ให้บริการระงับบัญชีใช้งานนั้นได้

ในต่างประเทศมีข่าวเกี่ยวกับปัญหาการแบ่งปันข้อมูลลูกผ่านโซเชียลมีเดียเช่น เมื่อปี 2559 ที่ประเทศออสเตรีย Anna Maier อายุ 18 ปี ดำเนินคดีกับพ่อแม่ที่โพสต์ภาพถ่ายวัยเด็กทั้งภาพเปลือย ภาพขณะกำลังเข้าห้องน้ำ ฯลฯ บนเฟซบุ๊กกว่า 500 ภาพเป็นเวลานานหลายปี ภาพเหล่านี้ทำให้ Anna รู้สึกอาย ซึ่งแม้ว่าจะขอร้องให้ลบภาพหลายครั้ง แต่ Anna กลับถูกปฏิเสธว่าพ่อแม่มีสิทธิใช้ภาพลูกอย่างเต็มที่ Anna จึงยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้พ่อแม่จ่ายค่าเสียหายและให้ศาลมีคำสั่งลบรูปภาพดังกล่าว (ข่าวสด, 2559; นาจรี ชยะบุตร,

2564, หน้า 235) อีกกรณีเกิดขึ้นในประเทศเนเธอร์แลนด์ ศาลมีคำสั่งตัดสินให้ยายคนหนึ่งมีความผิดฐานละเมิดกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของสหภาพยุโรป (GDPR) โดยต้องจ่ายค่าปรับ และลบภาพถ่ายหลานที่โพสต์ลงเฟซบุ๊กและพินเทอเรสต์ (Pinterest) เนื่องจากไม่ได้รับความยินยอมจากพ่อแม่เด็ก การกระทำดังกล่าวทำให้ภาพหลานซึ่งเป็นข้อมูลส่วนบุคคลถูกเผยแพร่สู่สาธารณะ บุคคลที่สามสามารถเข้าถึงข้อมูล และนำภาพเด็กไปใช้อย่างไม่เหมาะสมได้ (Natthorn Subhasaram, 2563)

ในประเทศไทยมีกรณีอื่นเกิดขึ้นเมื่อปี 2564 ที่จังหวัดเพชรบูรณ์ แม่คนหนึ่งถูกมิจฉาชีพนำภาพลูกของตนเองไปโพสต์ลงเพจหนึ่งบนเฟซบุ๊กเพื่อขอรับบริจาคเงิน เป็นค่าใช้จ่ายในการรักษาลูกที่ป่วยเป็นโรคหัวใจ ซึ่งมีคนเข้าใจผิดและโอนเงินไปยังบัญชีของผู้แอบอ้างจำนวนมาก ทำให้ครอบครัวของผู้ที่ถูกนำภาพไปใช้ต้องดำเนินการทางกฎหมาย (ไทยรัฐออนไลน์, 2564) ดังนั้นหากพ่อแม่พบว่าภาพหรือคลิปวิดีโอถูกผู้อื่นละเมิด สิ่งที่ควรทำคือ การรวบรวมหลักฐาน รายงานปัญหาต่อผู้ให้บริการ และอาจขอให้ผู้อื่นช่วยเหลือด้วย นอกจากนี้ควรนำหลักฐานไปใช้ประกอบการแจ้งความที่สถานีตำรวจในท้องที่หรือกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บก.ปอท.) เพราะถึงแม้จะจับตัวผู้กระทำความผิดไม่ได้ แต่ช่วยให้พ่อแม่ปฏิเสธความรับผิดชอบหรือการกระทำใด ๆ ที่เกิดจากการมีคนนำภาพหรือคลิปวิดีโอถูกไปใช้สร้างความเสียหายแก่ผู้อื่นได้ (Amarin Baby & Kids, 2559)

การแบ่งปันข้อมูลลูกผ่านโซเชียลมีเดียอาจทำให้เกิดปัญหาการละเมิดสิทธิเด็ก เข้าข่ายการกระทำที่ผิดกฎหมาย ในต่างประเทศและประเทศไทย มีกฎหมายที่ป้องกันและห้ามพ่อแม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของลูก แต่การดำเนินคดียังมีน้อย ดังนั้นเพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง

ภายในครอบครัวและการกระทำความผิดที่อาจเกิดขึ้น พ่อแม่จึงควรสอบถามความยินยอมจากลูก และมีความรอบคอบก่อนแบ่งปันข้อมูลลูกบนโลกไซเบอร์

แนวทางปฏิบัติที่พ่อแม่ควรทำเพื่อป้องกันปัญหา

วิชาการและองค์กรต่างๆ (Greaves, 2018a, 2018b; Commissioner for Children and Young People, 2020; ETDA, 2563; ธนะรัชต์ ประเสริฐ, 2558, หน้า 102-103) ได้นำเสนอแนวทางปฏิบัติที่พ่อแม่ควรทำเมื่อแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับลูกบนโลกไซเบอร์โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ตั้งค่าความเป็นส่วนตัวส่วนตัว จำกัดคนที่เห็นโพสต์และเข้าถึงข้อมูล พ่อแม่ควรทบทวนว่าเพราะอะไรจึง แบ่งปันข้อมูลลูก เนื้อหาอะไร และอย่างไร หากเปลี่ยนบทบาทกับลูกยังต้องการทำอย่างนั้นหรือไม่ ลูกและคนอื่นจะรู้สึกอย่างไร ถ้าข้อมูลนั้นถูกเผยแพร่สู่สาธารณะ คำนี้ถึงผลกระทบที่ต้องการให้ลูก เพื่อนร่วมโรงเรียน เพื่อนร่วมงาน นายจ้างหรือหุ้นส่วนในอนาคตเห็นโพสต์ ภาพหรือคลิปวิดีโอหรือไม่ นอกจากนี้ควรกำหนดขอบเขตส่วนบุคคลให้ชัดเจนเกี่ยวกับข้อมูลของลูกที่ยินดีแบ่งปันกับคนอื่น และอะไรที่ห้ามเผยแพร่ต่อ กรณีที่แบ่งปันข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็นในเว็บไซต์สาธารณะต้องไม่เปิดเผยชื่อลูก ปิดการตั้งค่าตำแหน่งในกล้อง และลบข้อมูลต่าง ๆ ก่อนโพสต์ภาพ รวมทั้งตั้งค่า การแจ้งเตือนเมื่อชื่อของลูกไปปรากฏบนเว็บไซต์ต่าง ๆ

2. หารือ และยอมรับ กฎความเป็นส่วนตัวทางโลกออนไลน์เหมือนในโลกออฟไลน์ พ่อแม่ควรส่งเสริมวัฒนธรรมการเคารพซึ่งกันและกัน มีมารยาทและขอความยินยอมจากลูกก่อนโพสต์เนื้อหา โดยควรสอนเรื่องเหล่านี้ตั้งแต่เด็ก ให้ลูกมีโอกาสตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกต่าง ๆ กรณีที่ลูกยังเล็กและไม่สามารถตัดสินใจได้เอง ให้คำนึงถึงประโยชน์ของเด็ก หากไม่แน่ใจไม่ควรโพสต์

เนื้อหา นั้น ถ้าลูกเห็นตัวอย่างที่ดี ลูกจะปฏิบัติตาม และใช้โซเชียลมีเดียด้วยความเคารพต่อคนอื่น เช่นเดียวกัน

3. อย่าแบ่งปันข้อมูลที่ทำให้ลูกมีความเสี่ยง เช่น ที่อยู่ ชื่อโรงเรียน เครื่องแบบนักเรียน วันเกิด รวมทั้งไม่โพสต์เรื่องส่วนตัวหรือเรื่องน่าอายของลูก เช่น ภาพลูกนั่งบนกระโถน เปลือยหรือกึ่งเปลือย เนื่องจากข้อมูลเหล่านี้อาจถูกขโมยโดยคนแปลกหน้าหรือปรากฏบนเว็บไซต์ของพวกเร้าใคร่เด็ก รวมทั้งไม่ควรโพสต์ภาพหรือคลิปวิดีโอ ที่ลูกแสดงอารมณ์ฉุนเฉียว หงุดหงิด โกรธ กลัว ร้องไห้ เสียใจ หรือสถานการณ์ที่พ่อแม่กำลังลูกเพราะอาจสร้างบาดแผลทางจิตใจให้แก่เด็ก และอาจทำให้เกิดปัญหาความไว้วางใจระหว่างคนในครอบครัว

4. เมื่อคับข้องใจเกี่ยวกับการเป็นพ่อแม่หรือผิดหวัง ไม่ควรใช้โซเชียลมีเดียเพื่อสั่งสอนหรือทำให้ลูกอาย เช่น ถามความคิดเห็นคนอื่นเกี่ยวกับความสกปรก ห้องที่ลูกทำรก เพราะหากเพื่อนและคนอื่นกดถูกใจหรือแสดงความคิดเห็น อาจทำให้เกิดปัญหาตามมา ลูกอาจเห็นเนื้อหาเหล่านั้น พ่อแม่จึงควรพิจารณาว่าลูกหรือ คนอื่นจะตีความหมายต่อสิ่งที่ตนเองโพสต์ว่าอย่างไร

5. พ่อแม่ควรเรียนรู้วิธีการขอความช่วยเหลือจากผู้ให้บริการและหน่วยงานต่าง ๆ เมื่อรู้ว่า มีโพสต์ที่ไม่เหมาะสมหรือละเมิดต่อความต้องการของตนเองหรือละเมิดเด็ก

จากผลงานวิจัยในประเทศเยอรมัน และออสเตรเลีย พบว่ากลยุทธ์ที่กลุ่มตัวอย่างแม่ใช้เพื่อลดความเสี่ยงในการแบ่งปันข้อมูลของลูกได้แก่ การใช้โมติคอนหรือสติ๊กเกอร์ปิดบังใบหน้าลูก การถ่ายภาพไม่ให้เห็นใบหน้าหรือถ่ายภาพด้านหลังของลูก การพิจารณาก่อนโพสต์ว่าเนื้อหานั้นไม่ทำให้ลูกมีความเสี่ยงและอายในอนาคต การแชร์เฉพาะช่วงเวลาพิเศษและหลีกเลี่ยงกิจวัตรประจำวันเพื่อลดจำนวนโพสต์ การปกปิดข้อมูล เช่น ชื่อ อายุ ที่อยู่ และโพสต์ภาพขณะลูกยังเป็นทารกเท่านั้น เนื่องจากช่วงเวลานี้เด็กดูไม่

ค่อยแตกต่างกันจึงยังไม่ถูกละเมิดความเป็นส่วนตัว (Wagner and Gasche, 2018, pp. 983-984)

ผู้เขียนได้นำแนวทางปฏิบัติที่พ่อแม่ควรทำเมื่อแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับลูกบนโลกโซเชียล

มาสรุปเป็นแนวทาง 4P ซึ่งได้แก่ 1. Privacy 2. Permission 3. (Before) Posting และ 4. Pursue Support ดังแสดงรายละเอียดในภาพที่ 2



ภาพที่ 2 แนวทางปฏิบัติที่พ่อแม่ควรทำเมื่อแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับลูกบนโลกโซเชียล

สิ่งที่พ่อแม่ควรทำเมื่อแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับลูกบนโลกโซเชียลได้แก่ การตั้งค่าความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัย การสอบถามความยินยอมจากลูก การพิจารณาและมีความรอบคอบก่อนแบ่งปันข้อมูลลูกกับผู้อื่น รวมทั้งการมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการจัดการปัญหาเมื่อลูกถูกละเมิด

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

สถิติผู้ใช้งานอุปกรณ์สื่อสาร อินเทอร์เน็ต และโซเชียลมีเดียทั่วโลกมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี พ่อแม่เป็นคนกลุ่มหนึ่งที่ใช้โซเชียลมีเดียมาก ซึ่งหนึ่งในพฤติกรรมนั้นคือ การแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับลูก (Sharenting) โดยการโพสต์ภาพหรือคลิปวิดีโอลูก เช่น ชีวิตประจำวัน การทำกิจกรรม ในโอกาสพิเศษ แรงจูงใจและสาเหตุที่นั่นเกิดจากความต้องการแสดงความภาคภูมิใจและความสามารถในการดูแลลูก ความอยากได้รับ

การยอมรับ ความช่วยเหลือผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น นอกจากนี้ด้วยคุณลักษณะของสื่อดิจิทัลทั้งความง่าย ความสะดวก คุณสมบัติการใช้งานที่หลากหลาย การติดต่อสื่อสารทำได้ทุกที่ ทุกเวลา ฯลฯ พ่อแม่ยุคนี้จึงนิยมใช้โซเชียลมีเดียบันทึกความทรงจำเกี่ยวกับลูกและแบ่งปันข้อมูลนั้นกับผู้อื่น การกระทำดังกล่าวอาจทำให้เกิดผลกระทบเชิงบวกหรือเชิงลบต่อลูก มีผลกับความสัมพันธ์ในครอบครัว เข้าข่ายการละเมิดสิทธิเด็กซึ่งมีความผิดทางกฎหมายหรือ พ.ร.บ.ที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นสิ่งที่พ่อแม่ควรทำคือ การปรับทัศนคติที่ว่าตนเองเป็นเจ้าของลูก พ่อแม่ต้องเคารพความเป็นส่วนตัว และฟังความคิดเห็นว่าลูกคิดอย่างไรที่พ่อแม่นำข้อมูลส่วนตัวของเด็กไปเผยแพร่

การแบ่งปันข้อมูลลูกผ่านโซเชียลมีเดียสามารถทำได้ แต่พ่อแม่ควรมีความรู้และทักษะดิจิทัลเช่น การตั้งค่าความปลอดภัยในการใช้งาน การตระหนักถึงผลกระทบของรอยเท้าดิจิทัล การพิจารณาก่อนโพสต์ ส่งข้อความ ภาพหรือคลิปวิดีโอเกี่ยวกับลูกซึ่งต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของเนื้อหา เสื้อผ้า สถานการณ์ ฉาก ไม่โพสต์ชื่อ-นามสกุลจริง เลขบัตรประชาชน สถานที่เรียนหรือสถานที่ลูกชอบไป และอาจใช้โมติคอนปิดบังใบหน้าลูก ทำลายน้ำหรือสัญลักษณ์ติดไว้บนภาพเพื่อให้การนำไปใช้งานต่อมีข้อจำกัด รวมทั้งหมั่นตรวจสอบข้อความแสดงความคิดเห็นหรือการกระทำของคนอื่นที่มีปฏิสัมพันธ์กับโพสต์ภาพหรือคลิปวิดีโอลูก หากพบว่าไม่เหมาะสมควรจัดการปัญหาอย่างมีสติเช่น สื่อสารผ่านช่องทางส่วนตัวอย่างนุ่มนวลเพื่ออธิบายเหตุผล บอกความรู้สึกว่าไม่สบายใจกับเนื้อหานั้นและต้องการให้อีกฝ่ายทำอะไร พ่อแม่อาจซ่อนหรือลบข้อความที่ไม่สร้างสรรค์ เก็บหลักฐาน บล็อกหรือกดยางานพฤติกรรมของผู้ที่สร้างปัญหา หรือดำเนินการทางกฎหมาย

หากลูกรู้สึกไม่สบายใจที่พ่อแม่แบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง อาจลองหาวิธีการสื่อสารเพื่อ

อธิบายความคิด ความรู้สึกหรือปัญหาที่เกิดจากพฤติกรรมดังกล่าว บอกความต้องการว่าอยากให้พ่อแม่ทำอะไรเช่น ขออนุญาตตนเอง ซ่อน หรือลบเนื้อหา เลือกคนที่แบ่งปันข้อมูล กรณีที่ลูกไม่กล้าบอกอาจปรึกษากับผู้ใหญ่ที่ไว้ใจและสนิทสนมกับพ่อแม่เพื่อให้เป็นสื่อกลางในการแก้ไขปัญหา

ส่วนผู้ใช้โซเชียลมีเดียเมื่อพบพฤติกรรมแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับลูกที่ไม่เหมาะสมของพ่อแม่ซึ่งอาจเป็นเพื่อนสนิทญาติหรือคนใกล้ชิด อาจหาวิธีการสื่อสารผ่านช่องทางส่วนตัวกับพ่อแม่เหล่านั้นโดยอธิบายเหตุผล ชี้ให้เห็นถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กและครอบครัว ซึ่งประโยชน์ที่ใช้สื่อสารนั้นควรแสดงให้เห็นถึงเจตนาที่ดี หรือหากเกิดเหตุการณ์ที่เด็กถูกละเมิดเช่น ถูกนำภาพไปใช้ ถูกรังแกผ่านโลกโซเชียล ผู้รับรู้อาจช่วยพ่อแม่ได้กรรวบรวมหลักฐานหรือกดยางานไปยังผู้ให้บริการ

ด้านหน่วยงานต่างๆ เช่น สถาบันการศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็ก สื่อมวลชน ฯลฯ ควรร่วมกันรณรงค์ให้พ่อแม่และคนในสังคมมีความรู้และตระหนักถึงการเคารพสิทธิเด็ก โดยอาจผลิตสื่อหรือจัดกิจกรรมเช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับภัยความเสี่ยงทางดิจิทัลที่อาจเกิดจากการแบ่งปันข้อมูลลูก การรู้เท่าทันดิจิทัล การป้องกันและวิธีการแก้ไขปัญหาเมื่อถูกละเมิด การเชิญตัวแทนพ่อแม่ที่มีประสบการณ์จากการแบ่งปันข้อมูลลูกผ่านโซเชียลมีเดีย ครู นักจิตวิทยานักกฎหมาย และเด็กที่ได้รับผลกระทบจากพฤติกรรมดังกล่าวมาร่วมแลกเปลี่ยนทรรศนะสำหรับหน่วยงานทางกฎหมายควรทบทวน พ.ร.บ.ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและอาจศึกษากฎหมายของต่างประเทศเพื่อนำมาปรับใช้และขอเสนอแก้ไขเนื้อหา ส่วนนักวิชาการหรือผู้ที่สนใจอาจทำงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวซึ่งศึกษาได้หลายแง่มุมทั้งการสื่อสาร กฎหมาย จิตวิทยา พฤติกรรมศาสตร์ เพื่อเสนอแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจ. (2564). เปิดสถิติคนไทยเสพติด 'ออนไลน์ โซเชียล' สูงติดอันดับโลก. สืบค้น 30 กรกฎาคม 2564, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/950958>
- ข่าวสด. (2559). ทนไม่ไหว สาววัย 18 ยื่นฟ้องพ่อแม่ บังคับลบภาพแก้ผ้าล่อนจ้อนวัยเด็กออกจากเฟซบุ๊ก. สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2564, จาก https://www.khaosod.co.th/monitor-news/news_12338
- ไทยรัฐออนไลน์. (2564). แม่อุ้มลูกน้อยแฉจ๊อบโจรโซเชียล เอารูปเด็กไปโพสต์ขอรับบริจาค. สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/northeast/2051281>
- ธนัช ดั่งคะประเสริฐ. (2558). บทบาทการสื่อสารรุกรุกผ่านเฟซบุ๊ก. (การค้นคว้าอิสระวารสารศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นภัสวรรณ วงศ์สิริสาข และกิตติโชค นิธิเสถียร. (2561). พฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียที่มีผลต่อการเลือกซื้ออาหารทดแทนนมแม่ในมารดาเจนเอเรชั่นเอ็มที่มีบุตรอายุไม่เกิน 1 ปี ในกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย. *วารสารราชชมกล้านนา*. 6(1), 119-130.
- นาจรี ชยะบุตร. (2564). ปัญหาทางกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิเด็กจากการถูกถ่ายภาพลงสื่อออนไลน์. สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jopag/article/view/254564/170214>
- นิภาพร หับหุ่น. (2560). รักลูกต้องหยุดโพสต์. สืบค้น 30 กรกฎาคม 2564, จาก <https://www.thaihealth.or.th/Content/4882รักลูกต้อง'หยุด'โพสต์.html>
- ปาณิภา สุขสม. (2563). การแชร์ข้อมูลส่วนตัวลูกของพ่อแม่กับคุณค่าความเป็นส่วนตัวของเด็กในสื่อสังคมออนไลน์. สืบค้น 30 กรกฎาคม 2564, จาก https://so04.tci-thaijo.org/index.php/NBTC_Journal/article/view/244747/168121
- พันธ์ศักดิ์ อาภาขจร. (2559). โพสต์รูปลูกออนไลน์: ภัยที่พ่อแม่มองข้าม. สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://www.isranews.org/content-page/item/52503-a-67328.html>
- ภาวิณี คงฤทธิ์. (2564). 'Sharenting' เมื่อการโพสต์รูปด้วยความรักของพ่อแม่อาจกำลัง 'ละเมิดสิทธิ' ของลูก. สืบค้น 30 กรกฎาคม 2564, จาก <https://www.the101.world/the-perils-of-sharenting/>
- รัตพล อ่อนสนิท. (2559). ถามกันก่อนไหม? งานวิจัยชี้เด็กๆ ไม่พอใจที่พ่อแม่เอารูปของตนโพสต์ลงโซเชียลมีเดียโดยไม่ถามก่อน. สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2564, จาก <http://www.voathai.com/a/social-media-kids-ro/3228593.html>
- สุขวสา ฅมรงค์สัตว์. (2562). การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กบนสื่ออิเล็กทรอนิกส์. *วารสารเกษมบัณฑิต*, 20(1), 131-145.
- Ahlgren, M. (2021). 35+สถิติ Facebook และข้อเท็จจริงสำหรับ 2021. สืบค้น 30 กรกฎาคม 2564, จาก <https://www.webhostingrating.com/th/facebook-statistics/>
- Amarin Baby & Kids. (2559). เตือนพ่อแม่ก่อนโพสต์ภาพลูกคิดสักนิด เลี่ยงโดนแอบอ้างเอาภาพลูกไปใช้. สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2564, จาก <http://www.amarinbabyandkids.com/pre-school/pos-image-child-beware-is-impersonated/>

- BBC News. (2019). โฟสต์ภาพเด็กทางโซเชียลมีเดียเหมาะสมหรือไม่ในความเห็นผู้หญิงเวียดนาม-จีน. สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://www.bbc.com/thai/features-48301599>
- Beauchere, J. (2019). *Teens say parents share too much about them online – Microsoft study*. Retrieved July 30, 2021, from <https://blogs.microsoft.com/on-the-issues/2019/10/09/teens-say-parents-share-too-much-about-them-online-microsoft-study/>
- Brosch, A. (2016). *When the Child is Born into the Internet : Sharenting as a Growing Trend among Parents on Facebook*. Retrieved July 30, 2021, from https://www.researchgate.net/publication/299601525_When_the_Child_is_Born_into_the_Internet_Sharenting_as_a_Growing_Trend_among_Parents_on_Facebook
- Campus-star. (2016). *ไอเดียสุดคิ้วท์ พ่อแม่ชาวญี่ปุ่นป้อนลูกเป็นข้าวปั้นโอนิกิริแล้วถ่ายรูป*. สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://lifestyle.campus-star.Com/picpost/42741.html>
- Children's Commissioner for England. (2018). *Who Knows What About Me?*. Retrieved November 15, 2021, from <https://www.childrenscommissioner.gov.uk/wp-content/uploads/2018/11/cco-who-knows-what-about-me.pdf>
- Collinsdictionary. (2016). *Definition of 'sharenting'*. Retrieved July 30, 2021, from <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/sharenting>
- Commissioner for Children and Young People. (2020). *Sharenting*. Retrieved July 30, 2021, from <https://www.cyp.com.au/wp-content/uploads/2020/03/202002-Fact-Sheet-Sharenting-V3-1.pdf>
- ETDA. (2563). *อวยลูกออนไลน์ นึกถึงใจลูกหรือยัง*. สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://www.etda.or.th/ThKnowledge-Sharing/Child-Protection-in-IFBL.aspx>
- Greaves, D. (2018a). *Supporting Parents Make Better Decisions If Sharing Online About Their Children: Respectful Sharenting*. Retrieved July 30, 2021, from <http://childcarepartnerships.hscni.net/wp-content/uploads/2018/03/Debbie-Greaves-Handouts-for-NCP-Conference-14.3.18.pdf>
- Greaves, D. (2018b). *Respectful Sharenting Top Tips For Parents*. Retrieved July 30, 2021, from <https://southerntrust.hscni.net/download/92/community-sector-1291/sharenting-booklet-shsct.pdf>
- The Guardian. (2019). *Apple Martin tells off mother Gwyneth Paltrow for sharing photo without consent*. Retrieved November 15, 2021, from <https://www.theguardian.com/films/2019/mar/29/apple-martin-tells-mother-gwyneth-paltrow-off-for-sharing-photo-without-consent?fbclid=IwAR06oP7WcbP8j9qiRwMY>

- rx2 xve2 nQmYc_mm_q7 3 - bFq6jv5MNa2v1_eC5Y0
- iT24hrs. (2557). *Thailand Zocial Awards 2014* เผยสถิติบนโลกออนไลน์และพฤติกรรมการใช้ Social Network ของไทย. สืบค้น 30 กรกฎาคม 2564, จาก <https://www.it24hrs.com/2014/thai-social-network-2014/>
- Latipah, E., Kistoro, H. C. A., Hasanah, F. F., Putranta, H. (2020). Elaborating Motive and Psychological Impact of Sharenting in Millennial Parents. *Universal Journal of Educational Research*. 8(10). 4807-4817.
- New York Daily News. (2015). *Washington teen jumps to death after being shamed in online video taken by dad*. Retrieved November 15, 2021, from <https://www.nydailynews.com/news/national/teen-kills-public-shaming-allegedly-dad-article-1.2247168>
- Nutnon. (2561). *สรุปทุกสถิติและพฤติกรรมคนไทยกับโซเชียลปี 2017* ในงาน *Thailand Zocial Awards 2018*. สืบค้น 30 กรกฎาคม 2564, จาก <https://www.rainmaker.in.th/interesting-things-in-2017-by-zocial-award-18/>
- Natthorn Subhasaram. (2563). *Data Protection ภาพถ่ายและวิดีโอบุคคล ต้องยินยอมก่อนประมวลผลหรือไม่*. สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://pdpa.online.th/content/8674/>
- Post Today. (2559). *น่ารักไปอีก ญี่ปุ่นตามเทรนด์โพสต์ภาพแขนจ๋าม้าลูกน้อยเทียบกับขนมปัง*. สืบค้น 15 พฤศจิกายน 2564, จาก <https://www.posttoday.com/world/427341>
- Ranzini, G., Newlands, G. and Lutz, C. (2020). *Sharenting, Peer Influence, and Privacy Concerns: A Study on the Instagram- Sharing Behaviors of Parents in the United Kingdom*. Retrieved July 30, 2021, from https://www.researchgate.net/publication/346949359_Sharenting_Peer_Influence_and_Privacy_Concerns_A_Study_on_the_Instagram-Sharing_Behaviors_of_Parents_in_the_United_Kingdom
- Wagner, A. & Gasche, L. A. (2018). *Sharenting: Making Decisions about Other's Privacy on Social Networking Sites*. Retrieved July 30, 2021, from https://mkwi2018.leuphana.de/wp-content/uploads/MKWI_81.pdf
- World Economic Forum. (2016). *Digital Media and Society Implications in a Hyperconnected Era*. Retrieved July 30, 2021, from http://www3.weforum.org/docs/WEFUSA_DigitalMediaAndSociety_Report2016.pdf